

Suç Örgütlerinin Uyuşturucu Piyasasındaki Rolü

Süleyman UYAR

Bir suç örgütünün kurulması, amaçlanan suçları işlemeye yönelik bir hazırlıktır. Bu yapının oluşturulması ve suç işleme potansiyelinin olması toplum için hazır bir tehdittir. Suç örgütlerinin toplum içinde güçlü bir konuma gelmesi, adalet sisteminin etkisiz kalmasına, yolsuzluğun yaygınlaşmasına, siyasi otoriteye duyulan güvenin yok olmasına, nihayetinde demokratik kazanımların ve sosyal yapının çözülmesine neden olmaktadır.

İnsanlığın var olmasından bu yana örgütlenme hayatın kaçınılmaz bir yönü olmuştur. İşbirliği ve dayanışmanın uygulanması olan örgütlenme, sosyal yaşamın da doğal ve zorunlu bir şarttır. İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran en önemli özellik, mükemmel bir sosyalleşme yeteneğine sahip olmasıdır. Geçmişten bu güne insanlar karşılaştıkları sorunlarla mücadele ederken bireysel olarak çözme noktasında zorlanacakları konularda bir araya gelerek hareket etmeyi öğrenmiş-

lerdir. Çoğu zaman bu birliktelikler onlar adına olumlu sonuçlar doğurmuştur. Sorunlar ve amaçlar doğrultusunda bugün birçok örgütlenme türü söz konusudur. Siyasi partiler, dernekler, vakıflar, meslek odaları, toplum yaşantımızın içinde yer alan örgütlere birer örnektir.

İnsanlık tarihinin kaçınılmaz bir yönü de suç işlenmesidir. Geçmişten günümüze birçok suç farklı yöntemlerle işlenegelmiştir. Suç işleme niyetinde olan kişiler ya işlerini kolaylaştırmak,

ya da ancak birden fazla kişinin bir araya gelmesiyle gerçekleştirilebilecek suçları işlemek amacıyla beraber hareket etmiş, bu alanda da örgütlenmeyi öğrenmiştir. Günümüzde bu tür suç örgütlenmeleri amaçları yönünden ayrıma tabi tutularak ekonomik çıkar ve güç elde etme amacı güdenler” Organize Suç Örgütleri”, siyasi bir amaç güdenler de “Terör Örgütleri” olarak tanımlanmıştır. Organize suç örgütü kavramı 1920’de ABD’de sosyal ve ekonomik bir yapıyı açıklamak için kullanılmış, 1960’lı

yıllardan itibaren de daha önceki yıllarda Sicilya Adasından dünyaya yayılan “Mafya” kelimesi ile beraber kullanılmıştır.

Organize suçluluk; geniş kapsamlı suçların, örgütlü olarak, belirli bir plana göre, birden çok kişi tarafından, uzun veya belirsiz bir süreyle, mesleki veya ticari benzeri yasal yapıların kullanılması, ya da siyaset, basın kamu yönetimi, yargı ve ekonomi üzerinde etkide bulunulması suretiyle, yasadışı kazanç ve güç elde edilmesi olarak tanımlanabilir.

Bir suç örgütünün kurulması, amaçlanan suçları işlemeye yönelik bir hazırlıktır. Bu yapının oluşturulması ve suç işleme potansiyelinin olması toplum için hazır bir tehdittir. Suç örgütlerinin toplum içinde güçlü bir konuma gelmesi, adalet sisteminin etkisiz kalmasına, yolsuzluğun yaygınlaşmasına, siyasi otoriteye duyulan güvenin yok olmasına, nihayetinde demokratik kazanımların ve sosyal yapının çözülmesine neden olmaktadır.

Kolay yoldan yüksek miktarlarda para kazanmayı amaç edinen suç örgütleri, yasal ve yasal olmayan birçok alanda faaliyet göstermiş, silah, uyuşturucu, akaryakıt ve göçmen kaçakçılığı, çek ve senet tahsilatı, haraç alma, ihaleleri yönlendirme, hırsızlık ve fuhuş gibi çeşitli türlerde suçlar işlemiş ve işlemeye devam etmektedirler.

Ekonomik çıkar elde etme gayretindeki suç gurupları zaman içerisinde bulundukları alanların dışındaki gelir kaynaklarıyla da ilgilenmeye başlamış ve küreselleşen dünyaya paralel olarak sınır aşan boyutta suç işleyen yapılara dönüşmüşlerdir. Ekonomik eşitsizliğin artması yoksul ülkelerde suç işleme oranlarının artmasına, yaşanan göç dalgaları da, gittikleri yerlerde uyum sorunu yaşayan insanların suç örgütlerinin istismar edilmesine ve yeni olu-

Ülkeye sokulmasından nakliyesine, yurtdışına çıkartılmasından yurt içi dağıtımına birçok suç hareketi, suç örgütlerince yönetilmektedir. Ülkemizdeki suç grupları bu zincirin halkalarından biridir. Her ne kadar uyuşturucu ticaretini yönlendirecek çapta olmasalar da sınır aşan boyutta faaliyet gösteren örgütlerin taşeronu durumundadırlar.

şumların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Sınırlardaki kontrollerin zayıflatılması yasa dışı malların hareketini kolaylaştırmış, bankacılık sektöründeki gelişmeler suç örgütlerinin kazandıkları paraları başka ülkelere transfer etmesine, yasal olmayan yoldan kazandıkları parayı bankacılık sistemini kullanarak akla-malarına yardımcı olmuştur.

Sınır aşan boyutta suç işleyen bu guruplara karşı yürütülen mücadelelerin de uluslararası boyuta taşınması ve ülkeler arasında işbirliği yapılması zorunlu hale gelmiştir. İkili işbirliğini artırmaya yönelik yapılan çalışmalarla birlikte, suç örgütleri ile mücadele gayretinde olan ülkeler, tecrübelerini paylaşmak, bu

konudaki işbirliğini artırmak, mücadelede yürütülecek genel bir stratejiyi belirlemek maksadıyla, katılım ve içerik bakımından en kapsamlı belge olan “Birleşmiş Milletler Sınır Aşan Örgütlü Suçlarla Mücadele” sözleşmesini ve onun eki olarak hazırlanan, silah ve göçmen kaçakçılığı ile insan ticaretini konu alan üç protokole imza atmışlardır; ancak, suç örgütlerinin katı olmayan işbirliği esasları, uluslararası ve ikili anlaşmalara göre hareket eden kolluk birimlerine göre daima daha hızlı olmuş, suç örgütünün bir dakikada yaptığı para transferi mücadele eden birimlerin aylarca uğraşması sonucu tespit edilebilmiştir.

Dünya ekonomisini %5’ine yakın bir oranının kayıt dışı olduğu, bu kayıt dışı ekonominin iskeletini silah, uyuşturucu ve akaryakıt kaçakçılığının oluşturduğu, bu yasadışı ticaretin de suç örgütlerince yönetildiği göz önüne alındığında suç örgütlerinin dünya ve ülke ekonomileri üzerindeki etkisi daha iyi anlaşılacaktır. Suç örgütlerinin kontrolündeki paranın, birçok ülke ekonomisinden fazla olduğu da bilinen bir gerçektir.

Gelir getirici hiçbir alana kayıtsız kalmayan suç örgütlerinin faaliyet alanlarından birisi de uyuşturucu madde ticareti olmuştur. 1950’lerden bu yana artan bu ticaret ağında, doğal ve sentetik her türlü narkotik maddenin üretiminden dağıtımına kadar oluşun bu zincirin halkaları suç örgütlerince birbirine bağlanmıştır. “Altın Üçgen” (Laos, Burma, Tayland) ve “Altın Hilal”de (Afganistan, Hindistan, Pakistan) üretilen afyon ve türevi uyuşturucu maddeler, başta ABD ve Avrupa ülkeleri olmak üzere tüm dünyaya dağıtılmaktadır. Ağır-lıklı olarak buralarda üretilen ve oldukça ucuza mal edilen binlerce ton uyuşturucu ve hammaddesi çeşitli ara duraklardan geçirilerek hedef ülkelerde yüksek fiyata satılmaktadır. İmalatından dağıtımına birçok gurup

bu zincire dâhil olmakta, çıkış noktasından hedefe kadar 5-6 el değıştiren uyuşturucu madde, her bir yapının kendine düşen payı almasıyla çok yüksek bir maddi değere ulaşmaktadır. Bu halkada malı direk geçiren yapılar olduğu gibi, imalatına katkı sunan ülkeler ve gruplar da olmaktadır. Ülkemiz de bu bölgede üretilen uyuşturucu maddenin hem hedefi olması, hem de Avrupa ülkelerine gidecek payı için önemli bir geçiş güzergâhı olan Balkan rotası üzerinde bulunması sebebi ile bu suç örgütlerinin etki alanındadır. Bu alandaki mücadelede özellikle balkan rotası kullanılarak ülkemizden geçirilmeye çalışılan eroine yönelik önemli oranda yakalamalar gerçekleştirilmiştir. Bu tespit ülkemizin dünya coğrafyasındaki önemini vurgularken, mücadeledeki kararlılığımızı ve mücadelenin içinde olan kolluk ve sınırlardan sorumlu teşkilatlarımızın başarısını ortaya koymaktadır.

Uyuşturucu maddelerin ülkeye sokulmasından nakliyesine, yurtdışına çıkartılmasından yurt içi dağıtımına birçok faaliyet suç örgütlerince yönetilmektedir. Ülkemizdeki suç grupları bu zincirin halkalarından biridir. Her ne kadar uyuşturucu ticaretini yönlendirecek çapta olmasalar da sınır aşan boyutta faaliyet gösteren örgütlerin taşeronu durumundadırlar. Uyuşturucu maddenin geçişi ile uğraşan gurupların yanında bunu ülke içindeki hedeflerine ulaştıran yapılar ile uyuşturucu imalatına katkı sağlayan yapılanmalar da mevcuttur. Suç örgütleri bunların hepsini tek başına organize edebildiği gibi, bazen sadece bir halkasında da faaliyet gösterebilmektedir. Eroin yakalamalarının özellikle ülkemize giriş yaptığı bölgedeki Hakkâri ve Van illeri ile yurtdışına çıkarılmak üzere toplanıp depolandığı İstanbul ili ve çıkış noktası olan Edirne ilinde yoğunlaştığı

görülmektedir. İstanbul, iki kıtayı birbirine bağlayan il olması nedeniyle Balkan rotasının kritik bir noktasıdır. Buradaki suç örgütleri yoğun nüfus, araç ve ticaret trafiğinin içinde faaliyetlerini gizleme gayretindedirler.

Ülkemizde bu alanda faaliyet gösteren suç örgütlerine yönelik birçok operasyon yapılmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır. Yapılan operasyon sonucu ortaya çıkartılan bir uyuşturucu şebekesinde bir lider, bu lidere bağlı birden fazla grup liderleri, hammadde temin ekibi, imalathane ekibi, depolama ekibi, yurtiçi ve yurtdışı sevkiyat ekipleri, yurtiçi ve yurtdışı dağıtım ekipleri ve sokak satıcılarından oluşan bir yapı ile karşılaşmıştır. Son beş yılda sadece Jandarma Genel Komutanlığı tarafından ortaya çıkartılan ve haklarında adli işlem yapılan suç örgütlerinin %18 oranında uyuşturucu imal ve ticareti suçuna karışıkları tespit

edilmiştir. Ortaya çıkartılan bu yapılanmalar çoğunlukla sokak satıcıları seviyesindedir. Bu durum ilk başta küçümsenebilir. Uyuşturucuyu, kullanıcısı olanlara ve masum insanlara ulaştıran son halka bu yapılanmadır, dolayısıyla talebi karşılayan yapı olarak da görülebilir, talep piyasasını oluşturan yapı olarak da. Çünkü uyuşturucuda talep insanların tabiatında olan değil zamanla yaratılan bir piyasadır. Bu satıcıların bir görevi de ilk başlarda bedava veya ucuz fiyata uyuşturucu verdikleri meraklı gençlerin zamanla bağımlılığa dönüşümüne katkı yaparak talebin artmasına, arkasından satacağı yüksek miktardaki mal için Pazar oluşmasına zemin hazırlamaktır.

Her ne kadar bataklığın kurutulması sorunun çözümünün en kolay yolu gibi gözükse de, otorite boşlukları, yaşanan iç karışıklıklar ve o bölgede yaşayan insanların temel geçim kaynağının bu sektör olması sebebi ile zincirin bu ilk halkasında yeterince başarılı olunmadığı bir gerçektir. Bu ticaretin her halkasına yönelik yapılacak müdahaleler yağmurdan oluşan dere ve nehirlerin önüne konan baraj ve setler gibi uyuşturucunun yıkıcı ve öldürücü etkisini azaltacaktır.

Dünyada kullanımı yaygın olan bir uyuşturucu türü de kokaindir. Peru, Bolivya ve Kolombiya’da üretilen kokain de suç örgütleri tarafından dünyaya yayılmaktadır. ABD’ye kokain girişi çoğunlukla Meksika üzerinden olmakta ve Meksikalı suç örgütlerinin bu ticaret kontrol edilmektedir. Kokainin ciddi oranda müşterisi olan Avrupa’ya ulaşması Batı ve Güney Avrupa ülkeleri üzerinden suç örgütleri aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Yine kullanımı en yaygın olan uyuşturucu maddelerden esrar da suç örgütleri aracılığı ile sınırları aşmakta, Avrupa’da tüketilen toz esrarın önemli bir kaynağı olan Fas’tan Avrupa’ya ulaşması sürecinde de özellikle İtalyan suç örgütleri payına

Uyuşturucu ticaretine karışan suç örgütlerinin uluslararası bağlantılarını tespit etmeye yönelik en önemli uygulama “Kontrollü Teslimat” tır. Ülkemiz de bu kapsamda yapılan çalışmaların içinde olmuş ve kontrollü teslimatlar gerçekleştirmiştir.

düşeni almaktadır. Son dönemlerde Avrupa ülkelerinde de esrar üretimi tespit edilmiştir. Ülkemizde de esrar üretimi azımsanmayacak orandadır. Amfetamin ve Metamfetamin gibi Psikotrop maddeler ise daha çok Avrupa merkezli üretilerek suç örgütlerince dünyaya yayılmaktadır. Uyuşturucu imalatında kullanılan ara kimyasallar da üretim alanlarında bulunmamakta, uyuşturucu madde trafiğinin tersine üretimi yapılan bölgelere götürülmektedir, lakin bu kimyasallar iyi niyetli de kullanıldığı için ticareti yasaklanmamış, kontrol altına alınmaya çalışılmıştır.

Terör örgütlerinin finans kaynakları zaman zaman yandaşları tarafından sağlansa da bugün bu örgütlerin uyuşturucu madde ticaretinden de gelir elde ettiği bilinmektedir. Terörist örgütler bu alandaki faaliyetlerini mümkün olduğunca toplumdan gizleme gayreti içerisinde olmuşlardır. Narkotik ve psikotrop madde kaçakçılığı tüm toplumlar tarafından bir insanlık suçu olarak kabul edildiğinden, bu durumun ortaya çıkması örgütün imajını zedelemekte ve

propaganda faaliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir. PKK bölücü terör örgütü hem ülkemize sokulan uyuşturucu maddeden vergilendirme yöntemiyle gelir elde etmekte, hem de Avrupa’daki uzantıları ile dağıtım işine katkı sağlamaktadır. Örgütün barınma alanlarına yönelik yapılan operasyonlarda ciddi miktarda uyuşturucu madde tespit edilmiş, sağ ele geçen veya teslim olan örgüt mensupları, BTÖ’nün uyuşturucu ticaretindeki rolü ile ilgili beyanlarda bulunmuşlardır.

Uyuşturucu ticaretine karışan suç örgütlerinin uluslararası bağlantılarını tespit etmeye yönelik en önemli uygulama “Kontrollü Teslimat” tır. Ülkemiz de bu kapsamda yapılan çalışmaların içinde olmuş ve kontrollü teslimatlar gerçekleştirmiştir. Bu uygulama hazırlık ve yönetimi açısından çok iyi planlamayı gerektirir, risk içerir ve kontrollü teslimatı gerçekleştiren tarafların karşılıklı taahhütleri kabullenmesi gerekir. Rutin kontrollerde yakalanan uyuşturucu madde ticaretine karışan şüphelilerin irtibatlarının ortaya çıkartılması kapsamlı ve sabırlı çalışmayı gerektirir. Benzer bir çalışma kullanıcılardan yola çıkılarak da başlatılabilir. Bu konuda Ceza Muhakemesi Kanunu’nda iletişimin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesi, teknik araçlarla izleme ve gizli soruşturmacı görevlendirme gibi soruşturma usullerine yer verilmiştir. Uyuşturucuya olan talebin devam edeceği düşünülürse bu alanda yapılacak mücadele insanlık için en önemli vazifelerden olacaktır.

KAYNAKÇA

Sınır Aşan Örgütlü Suçlar (Oğuzhan Ömer DEMİR ve Bahadır KÜÇÜKÜYSAL)

Mafya (Yeraltının Krİmİnal Efendileri) (Atilla AKAR)